

Värderingsövning

Sant eller falskt om folkrätten

Det här är en övning där deltagarna får samtala kring olika påståenden om rättigheter med fokus på konflikter. Tanken är att deltagarna ska få upp ögonen för folkrätten och de rättigheter som vi människor har med fokus på väpnade konflikter.

Information

	Konflikt och rättvisa		Utskrift av de sanna och falska påståendena
	12 år till vuxna		Instruktion till ledaren
	Frågeövning		Instruktion till gruppen
	15 - 30 minuter		

 Dela in deltagarna i flera små grupper på ca 4-6 personer. Det är bra om grupperna är små så att alla har chans att komma till tals. Det går att vara hur många grupper som helst bara man har utrymme för alla att sitta och diskutera utan att störas av andra grupper. Nedan är förslag på påståenden i två olika svårighetsgrader beroende på hur mycket förkunskap deltagarna har.

 Varje grupp får ett papper med sanna och falska påståenden. Varje grupp ska resonera sig fram till vad de tror är sant och vad som är falskt. Se till att alla i gruppen får säga sin mening och att alla är överens om svaret.

 När alla grupper har svarat på frågorna samlas alla i storgrupp för genomgång av svaren. Gå igenom påstående för påstående och se vad grupperna har

svarat. Stanna till vid varje svar och fråga hur de olika grupperna resonerade för att komma fram till sina svar.

Nivå 1

1. Det finns speciella lagar i krig som begränsar vad man får göra. De finns för att minska lidandet för människor som inte deltar i den väpnade konflikten.
2. Mänskliga rättigheter gäller inte barn, det är därför det finns en speciell Barnkonvention.
3. Det har blivit allt lättare att rapportera om vad som händer i andra länder och därför får vi reda på alla konflikter i världen.
4. Det finns olagliga och lagliga krig.
5. Enligt folkrätten får man inte skjuta mot vanliga människor som inte är soldater i en väpnad konflikt.
6. Mänskliga rättigheter är till för människor i fattiga länder eftersom det är där man bryter mot dem.
7. Det är det egna landets ansvar att se till att befolkningens rättigheter uppfylls.
8. Ett land får inte skicka tillbaka en person till det land den flytt ifrån om den flytt för att komma undan krig, tortyr eller förföljelse.

Nivå 2

1. En stat kan begära undantagstillstånd på grund av krig eller naturkatastrof för att man t.ex. inte kan tillgodose sin befolknings mänskliga rättigheter.
2. Det är statens skyldighet att aktivt se till att sin befolknings rättigheter uppfylls men också skydda befolkningen från att någon annan kränker deras rättigheter.
3. Humanitära rätten är tillämplig vid inbördeskrig, inte vid konflikter mellan länder.
4. Vid väpnade konflikter sätts mänskliga rättigheter ur spel och humanitära rätten används istället.
5. Civila är de som lider mest i en väpnad konflikt, inte soldaterna, trots att Genèvekonventionen i humanitära rätten ska skydda civila.
6. Om en stat skriver på (ratificerar) en konvention måste man göra det till nationell lag.
7. Utöver FN:s olika lagar och regler för mänskliga rättigheter har flera kontinenter sina egna dokument och konventioner.
8. De som har gjort sig skyldiga till krigsbrott kan inte bli dömda då det handlar om internationell lag, som inte har någon domstol.

Facit nivå 1

1. Sant. Det kallas Humanitära rätten.
2. Falskt. Barnkonventionen finns för att understryka att mänskliga rättigheter även gäller barn.
3. Falskt. Det är för många konflikter i världen så det som är på nyheterna är ett urval.
4. Sant. Enligt FN-stadgan är krig som förs i självförsvar lagligt, annars olagligt.
5. Sant. Ändå är det den vanliga befolkningen som lider mest i väpnade konflikter och

många dödas och skadas.

6. Falskt. Det är lika viktigt överallt. I Sverige har man fått många klagomål för att man inte följer det som är överenskommet i de olika konventionerna.

7. Sant. Det är staten som har skyldigheter och människorna har rättigheter.

8. Sant.

Facit nivå 2

1. Sant.

2. Sant. Respektera, skydda och uppfylla är statens uppgift. Företag och andra aktörer har inget sådant ansvar.

3. Falskt. Det är tvärtom, humanitära rätten gäller vid internationella väpnade konflikter.

4. Falskt. Både mänskliga rättigheter och humanitär rätt är gällande.

5. Sant. Civila drabbas också av de värsta brotten – folkmord, brott mot mänskligheten och etnisk rensning.

6. Sant. Antingen lägger man in hela konventionen som den är i nationell lag eller så skriver man om den befintliga lagen så att den överensstämmer med konventionen.

7. Sant. Europas konventioner om mänskliga rättigheter ligger under Europarådet (inte EU), Afrikas stadga ligger under AU (Afrikanska unionen), Amerikas konventioner ligger under OAS (Organization of Americas States). Asien har däremot inte regionala dokument på samma vis.

8. Falskt. Internationella Brottmålsdomstolen (ICC) i Haag behandlar brott mot mänskligheten, etnisk rensning och folkmord. Det finns också speciella domstolar som arbetar med att få de skyldiga dömda för krigsbrott i specifika konflikter (ex. Jugoslavien, Rwanda).

Övningen är framtagen av Stina Karbing för Diakonia i samarbete med studieförbundet Bilda.